

Temarapport - nærmiljø/friluftsliv/folkehelse

Utbyggingen av ØHF vil, etter det vi erfarer, ha negativ påvirkning på uteområder, natur- og friluftsområder i nærhet av Ørland hovedflyplass. Etter Bjugn kommunes mening er det derfor viktig å utvikle alternative områder, dvs. områder som i mindre grad berøres av utbyggings- og støyproblematikk. Slike områder finner man stort omfang i kort avstand fra flyplassen, i Bjugn kommune. Der er det mulig å tilrettelegge for trygge uteområder skjermet for støy og ev. annen forurensing.

I Ervika finner man bl.a. flere turløyper fra Reitan næringspark østover mot Bjugn travbane, og det samme området er tilgjengelig med inngang fra Rusaset/Yrjarhytta.

Videre har vi i Botngård FosenHallen (Norges 2. innendørs skøytehall) som kan være et "shelter"; her kan man gå på skøyter, spille fotball, ishockey, curling og drive med kunstløp. Det er også mulig å benytte fotballbanen ute, samt Bjughallen som inneholder svømmebasseng, håndballbane og treningscenter. Bjugn kommune mener at fremtidig utbygging av idrettsanlegg i Bjugn/Ørland må sees i en sammenheng, og at utbygging må skje i områder der det er areal nok for fremtidig utbygging og som er skjermet for flystøy og annen forurensing.

Kopparn er et kjent og kjært turmål for mange Fosninger. Her kan man særlig tilrettelegge for familieturer, trimløyper etc..

Tjønntua og Litlgjølga er de beste skiområdene i Bjugn/Ørland, med fantastiske løypetraseer på vinters tid med over fire mil med godt preparerte skiløyper. Her kan man også i snørike vintre gå via Kongsvoll/Eide til Yrjarhytta i Ørland. Disse skiområdene bør gjøres enda mer tilgjengelig gjennom tilrettelegging av parkeringsplasser og rasteplasser (gapahuker?) langs løypene, og bekjentgjøring ved bedre merking og bruk av internett/hjemmesider etc. Her bør man også sette inn ressurser for å sikre drift av løypeanleggene f.eks. gjennom investeringstilskudd og driftstilskudd til løypemannskap og utstyr.

Bjugn kommune kan også tilrettelegge for at flere ansatte ved ØHF bosatt i Ørland, kan ha tilgang på fritidsboliger i ulike naturområder i Bjugn, både ved kysten og i innlandet.

Det blir viktig, også i et folkehelseperspektiv, å få på plass gang- og sykkelvei mellom Botngård og Brekstad slik at det blir lettere for folk å ferdes mellom tettstedene, og det må etableres tilstrekkelig kollektivtransport slik at barn og unge kan være uavhengig av biltransport.

Det er allerede i dag mange fra Ørland som benytter natur- og friluftsområdene i Bjugn til rekreasjon. Dette bør videreutvikles og tilrettelegges ytterligere for å gi folk et troverdig og reelt alternativ til arealer i nærheten av flystripa. Bjugn har plass nok, friluftsområder nok og her må det settes av ressurser til planlegging og tilrettelegging.

Avstandene er korte, og med god tilrettelegging kan arealer i Bjugn kommune gjøres enda mer tilgjengelig for befolkningen, både i Bjugn og Ørland, på en helt annen måte enn i dag.

Kulturminner og kulturmiljøer

Bjugn kommune har tradisjonelt profilert seg som en kystkulturkommune med fokus på sildefiske, annet fiske og båttradisjoner. Men det finnes også et særdeles spennende, variert og mangfoldig utvalg av kulturminner.

Alle kulturminnene i Bjugn vitner om at kommunen har en utrolig mangfoldig og spennende historie. Den strekker seg så langt tilbake som til den aller første bosetting på Trøndelagskysten for rundt 10-12000 år siden.

En annen viktig side ved Bjugns historie er den industrielle utviklingen fra mølledrift (fra middelalderen), skog- og sagbruksdrift, til prosessindustri (sildoljefabrikker fra ca. 1910) og en omfattende fangst- og utmarksnæring (bl.a. reindrift).

Det finnes også en rekke varierte krigsminner etter 2. verdenskrig.

Oversikten over kulturminner i Bjugn er delt inn i følgende kategorier:

- Industri og bedriftsminner
- Natur: huler, revner, jettegryter og fjellformasjoner
- Jordbruk
- Kulturminner i landskapet - fornminner
- Båter og redskap
- Samiske kulturminner
- Avsidesliggende gårder og setre
- Bygninger, tufter, konstruksjoner og andre kulturminner etter 1537(reformasjonen)
(jfr. SEFRAK - omfattende registreringsarbeid fra 1980 tallet)
- Krigsminner
- Immaterielle kulturminner (ofte knyttet opp mot konkrete kulturminner)

Historien, fortellingene, kulturminnene og kulturmiljøene er en ressurs som kommunen ønsker å utnytte på en langt bedre måte.

Dette kan bidra til:

- bedre folkehelse
- identitetsbygging
- bedre omdømme
- økt turisme/reiseliv
- økt bolyst/blilyst

Videre har Bjugn kommune mange og varierte kulturlandskap, verneområder og naturreservater.

Øya Tarva i står i en særstilling med tanke på utbyggingen av Ørland hovedflystasjon.

Forsvarsbygg beskriver Tarva slik på sine hjemmesider:

Tarva

Tarva skytefelt ligger på en øygruppe utenfor Ørland med store natur- og kulturlandskapsverdier. Feltet ble etablert som skolefelt for jagerfly i 1977, og er et av de viktigste øvingsområdene for skarpskyting for både luft- og sjøforsvaret. Avdelinger fra hele Europa kommer også til Tarva for å trene.

Øygruppen Tarva består av mer enn 300 øyer og holmer i havgapet rett utenfor Trondheimsfjorden. Skytefeltet Tarva ligger på Karlsøya som er den vestligste av de tre store hovedøyene, men har også flere holmer og havområdet Buklingen nord for denne inkludert i skytefeltet.

En kystperle

De store natur- og kulturverdiene på Tarva er knyttet til arealene med kystlynghei, de svært artsrike strandengene og det rike fuglelivet. Også krigsminner fra 2. verdenskrig, som bygninger, bunkerser og kanonstillinger, samt arkeologiske kulturminner, er rikt representert på øygruppen.

Været landskapsvernområde, etablert i 1982, representerer i stor grad natur- og kulturverdiene på Tarva. Men også Karlsøya, som er nedslagsfelt for granater fra jagerfly, omfatter tilsvarende verdier. Her hekker for eksempel sjøfugl, som smålom, teist, gråhegre og gravand. Av andre arter kan ærfugl, grågåås, svartbak og tjeld og vaderne rødstilk, myrsnipe, steinvender og sandlo nevnes.

Lyng og hei - en sjelden vare

Kystlandskapet på Tarva er plukket ut som et av de viktigste i sitt slag. Det er fordi store deler av øygruppen er dekket av kystlynghei, som fortsatt holdes i hevd gjennom beiting, lyngbrenning og annen skjøtsel. Kystlynghei er en naturtype som i dag er i sterk tilbakegang nasjonalt og internasjonalt, og som det derfor er knyttet innskjerpet forvaltning til som såkalt utvalgt naturtype.

På Karlsøya er det heier med høy andel røsslyng, splittet opp av en del smale myrdrag og skjermete bukter med strandeng i ulike utforminger. Særlig vestsiden er sterkt eksponert og har relativt større areal strandberg enn resten av øygruppa. Den store utfordringen er sitkagran i full spredning som på sikt kan ødelegge kystlyngheien. Fylkesmannen er i ferd med å utarbeide forvaltningsplan for kystlandskapet på Tarva.

Tarva i media

I 2012 havnet Tarva i søkelyset da NRKs barne-tv satsning "Tuva frå Tarva" ble vist. Her følger vi Tuva som noe motvillig flytter med moren sin fra byen til det vesle øysamfunnet. Serien gir et flott bilde av mangfoldet på øyene, både blant folk og fe.

Videre kan vi lese at: "Forsvarsbygg har forvaltningsansvaret for Forsvarets skyte- og øvingsfelt på land, og i alle feltene er miljøhensyn en integrert del av virksomheten".

Bjugn kommune ønsker å satse på bevaring, tilrettelegging og formidling av kulturminner og kulturlandskap i bred forstand. Samtidig er man også klar over at utviklingen knyttet til Ørland Hovedflystasjon vil medføre en meget intensiv utbyggingsperiode i Bjugn/Ørland de nærmeste år. Dette vil føre til et større press på areal gjennom tilrettelegging for nye boligområder, næringsområder og friluft- og uteområder. For Bjugn kommune er det derfor viktig at det settes av nok ressurser til bedre registreringer av kulturminner og kulturlandskap, som igjen vil medføre redusert risiko for at disse blir glemt og ødelagt i en tid med omfattende utbygging. Videre mener kommunen at kulturminner og kulturlandskap er verdier vi må ivareta for framtiden, og bidra til at disse kan utvikles og tilrettelegges til glede for etablerte og nye innbyggere. Bjugn kommune forventer derfor at det tas tilstrekkelig hensyn til dette i videre planleggings- og utbyggingsarbeidet ved ØHF.